

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Lovforslagets baggrund

Lovforslaget sigter først og fremmest mod at gennemføre dele af miljøansvarsdirektivet, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader (miljøansvarsdirektivet), (EU-Tidende 2004, nr. L 143 s. 56).

Miljøansvarsdirektivet skaber en fælles ramme for forebyggelse og afhjælpning af miljøskader, herunder særligt i forhold til Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle, Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger.

Lovforslaget gennemfører regler om, hvem der er den ansvarlige for miljøskader eller overhængende fare for en sådan miljøskade og på hvilket ansvarsgrundlag, samt den ansvarliges anmelde- og afværgepligt. Lovforslaget fastsætter desuden regler om berørte og andres mulighed for at anmode myndigheden om at foretage foranstaltninger og regler om klageprocedure, samt om hvem der er den kompetente myndighed.

Lovforslaget gennemfører disse regler i lov om miljøbeskyttelse, lov om forurennet jord, lov om beskyttelse af havmiljøet, lov om vandforsyning mv., lov om naturbeskyttelse, lov om skove, lov om vandløb, lov om jagt og vildtforvaltning, lov om råstoffer, lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken og lov om miljø og genteknologi.

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med det samtidigt fremsatte forslag til lov om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskade.

Derudover regulerer lovforslaget enkelte mindre spørgsmål, som ikke – eller kun delvist har sammenhæng med miljøansvarsdirektivet. Der henvises herom til afsnit 4 nedenfor.

1.2. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader

1.2.1 Overordnet beskrivelse af direktivets hovedindhold

Overordnet tilsigter miljøansvarsdirektivet at skabe en fælles ramme for forebyggelse og afhjælpning af miljøskader. Lovforslaget bidrager til håndhævelsen af de væsentligste EU-regler på miljøområdet, herunder særligt habitat, fuglebeskyttelses- og vandrammedirektiverne. Formålet med direktivet er at sikre, at miljøskader på beskyttede arter og habitater, på vandmiljøet og på jorden, forebygges og afhjælpes. Direktivet er et minimumsdirektiv og hindrer således ikke det enkelte EU-land i at fastsætte strengere regler.

Det helt grundlæggende princip i direktivet er, at den ansvarlige for en offentlig eller erhvervs-mæssig aktivitet, som forvolder en miljøskade eller en fare for en miljøskade, skal forebygge og/eller afhjælpe miljøskaden og afholde alle omkostninger i den forbindelse (forureneren betaler-princippet). Direktivet omfatter således ikke skader, forårsaget af private, ikke erhvervs-mæssige aktiviteter, ligesom det heller ikke omfatter person- og tingsskader m.v. eller diffuse skader. Direktivet indeholder tillige nogle tidsmæssige begrænsninger, herunder at ansvaret kun omfatter fremtidige skader og en 30-årig forældelsesregel.

Direktivets ansvarsregler fastslår et ubetinget ansvar for aktiviteter og udledninger, opregnet på et bilag til direktivet, og et skyldbaseret ansvar for enhver anden erhvervmæssig aktivitet, som forvolder betydelig skade på beskyttede arter og habitater.

Direktivet indeholder en række undtagelser, herunder som følge af force-majeure og på områder, der er omfattet af en række konventioner på havområdet og det nukleare område. Direktivet indeholder desuden en forpligtelse for medlemslandene til at anspore aktørerne på markedet for *finansiel sikkerhed* til at udvikle løsninger, så erhvervsvirksomhederne kan forsikre sig eller på anden måde ved bankgaranti eller pulje- og fondsordninger få afdækket det skadesansvar og de betalingsforpligtelser, som følger af direktivets regler.

I afsnit 1.2.2 – 1.2.6 uddybes de centrale elementer i direktivet.

1.2.2. Miljøskade og overhængende fare for sådan miljøskade

Direktivet stiller krav om, at miljøskader eller overhængende fare for miljøskade forårsaget af erhvervmæssige eller offentlige aktiviteter forebygges og afhjælpes.

Miljøskaderne er i direktivet defineret som a) skade på arter og naturtyper beskyttet af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne, som medfører en betydelig negativ påvirkning af indsatsen for at opnå eller opretholde en gunstig bevaringsstatus, b) skade på vandmiljøet, som medfører en betydelig negativ påvirkning af de pågældende vandressourcers økologiske, kemiske eller kvantitative tilstand eller økologiske potentiale, og c) skade på jord, det vil sige en jordforurening, der medfører en betydelig risiko for at menneskers sundhed påvirkes negativt.

1.2.3. Den ansvarlige og ansvarsgrundlaget

Det fremgår af direktivet, at forebyggelse og afhjælpning bør ske ud fra princippet om at forurenere betaler. For at motivere operatørerne til at træffe foranstaltninger og udvikle fremgangsmåder, der kan minimere risikoen for miljøskader og dermed risikoen for økonomisk ansvar, stiller direktivet krav om, at en operatør – *den ansvarlige* -, hvis erhvervmæssige aktivitet(er) har forvoldt miljøskade eller fremkaldt overhængende fare for sådan skade, skal holdes økonomisk ansvarlig herfor.

Den ansvarlige bærer i udgangspunktet *et ubetinget ansvar* for miljøskade og overhængende fare for miljøskade, der opstår *som følge af de udledninger eller aktiviteter, der fremgår af direktivets bilag III*. Det drejer sig primært om forurenende, erhvervmæssige aktiviteter som drift af IPPC-virksomheder og virksomheder, der transporterer, nyttiggør og/eller bortskaffer affald, om udledninger til vandmiljøet, om fremstilling, håndtering og anvendelse af farlige kemikalier, pesticider og biocider, og om fremstilling, håndtering og anvendelse af genmodificerede organismer (GMO'er) samt indvinding og opdæmning af vand.

Dette ubetingede ansvar indebærer, at den ansvarlige for erhvervsaktiviteten skal forebygge og afhjælpes en miljøskade og betale alle omkostninger i den forbindelse, uanset om den ansvarlige for aktiviteterne har begået fejl eller udvist forsømmelse – og uanset om erhvervsaktiviteterne var tilladte og alene forårsagede en tilladt påvirkning, f.eks. en tilladt forurening.

Dette ubetingede ansvar omfatter dog ikke – jf. artikel 8, stk. 3 - ansvar for hændelser, som a) er forårsaget af 3.mand og fandt sted på trods af, at den ansvarlige for erhvervsaktiviteten havde truffet passende sikkerhedsforanstaltninger, eller b) indtræder som følge af, at den ansvarlige følger et ufravigeligt påbud eller instruks fra en offentlig myndighed, medmindre påbud eller instruks er en følge af en emission eller hændelse, der skyldes virksomheden. Som eksempel kan nævnes: Tilsynsmyndigheden pålægger en virksomhed at opbevare oplag af kemiske stoffer i nærmere beskrevne tønder samlet og umiddelbart ved siden af en maskine, der udstanser metalelementer. Som følge af oplagets indhold, udformning og placering, der indebærer stor var-

meudvikling og udsættelse for sporadiske gnister fra maskinen, eksploderer oplaget og forårsager en brand. De miljøskader, der forårsages i en sådan sammenhæng, vil virksomheden ikke være ansvarlig for.

Det ubetingede ansvar for bilag III-aktiviteterne og -udledningerne er suppleret af et ansvar for miljøskader og overhængende fare for miljøskade på beskyttede arter og naturtyper, som er en følge af fejl og forsømmelser i forbindelse med alle andre erhvervsmæssige aktiviteter. Dette ansvar omfatter for eksempel ikke-forurenende erhvervsaktiviteter som (for vidtgående) oprensning af vandløb, (for hård) skovning eller fiskeri (med ulovlige fangstredskaber), men også visse typer af forurening f.eks. i form af støj, vibrationer eller termiske påvirkninger fra for eksempel ikke-IPPC virksomheder samt udledning til andre naturressourcer end vand af kemiske stoffer og produkter, der ikke skal klassificeres som farlige.

Medlemsstaterne kan beslutte, at der ikke skal være et ubetinget ansvar for miljøskade og overhængende fare for miljøskade som følge af spredning af kommunalt spildevandsslam til landbrugsformål. I forhold til direktivets bestemmelser vil en sådan beslutning indebære, at der herefter som følge af spredning af kommunalt spildevandsslam alene ville være ansvar for miljøskade og/eller overhængende fare for miljøskade på beskyttede arter og naturtyper som følge af den ansvarliges fejl eller forsømmelser.

Herudover er det muligt, jf. artikel 8, stk. 4 a), at *lempe* det ubetingede ansvar for miljøskader sådan, at der ikke er ansvar i de tilfælde, hvor den ansvarlige kan godtgøre, at der ikke foreligger fejl eller forsømmelser (omvendt bevisbyrde), og at skaden er sket uanset, at den hændelse, der har forvoldt skaden, er i fuld overensstemmelse med en tilladelse. Et eksempel kunne være følgende: En kommunal myndighed har givet tilladelse til en udledning direkte til et vandområde inden for et vist tåleniveau. Efterfølgende viser det sig, at den tilladte udledning påvirker vandområdet, sådan at der opstår en (ikke-forventet) skade på vandområdet. Skadevolderen kan ikke gøres ansvarlig, hvis den ansvarlige godtgør, at den skadevoldende forurening var tilladt, og at der i øvrigt ikke er sket fejl eller forsømmelser. Det er desuden muligt, jf. artikel 8, stk. 4 b) at lempe det ubetingede ansvar for miljøskader, sådan at der ikke er ansvar i de tilfælde, hvor den ansvarlige kan godtgøre, at der ikke foreligger fejl eller forsømmelser (omvendt bevisbyrde), og at skaden er sket som følge af emissioner eller aktiviteter eller anvendelse af produkter, som ikke ansås for at ville forårsage miljøskader på det tidspunkt, hvor emissionen eller aktiviteten fandt sted (udviklingsskader). Et eksempel kunne være følgende: En ikke godkendelsespligtig virksomhed støjer så kraftigt, at det eneste ynglende havørnepar i området forlader reden, så æggene går til. Pga. havørnens skyhed kan parret ikke forventes at vende tilbage.

Den omvendte bevisbyrde, som er et krav efter direktivet, betyder, at det er skadevolderen, der skal godtgøre, at skaden ikke skyldtes fejl eller forsømmelser.

Direktivet giver derudover mulighed for at fastsætte nationale regler om fordeling af omkostningerne i tilfælde af flere mulige ansvarlige for en miljøskade og/eller en overhængende fare for miljøskade, navnlig med hensyn til fordelingen af ansvaret mellem producenten og brugeren af produktet. Dette muliggør nationale regler, hvorefter eksempelvis den, der anvender et produkt f.eks. et pesticid, "alene" bærer ansvaret for skader som følge af håndteringen af produktet, mens producenten bærer ansvaret for skader som følge af produktets særlige egenskaber, herunder fejl ved produktet. Et eksempel kunne være: En miljøskade opstår som følge af, at brugeren vælter en åben beholder med 100 l koncentreret pesticid ved en bræmme til et relativt stillestående vandløb. Bræmme og vandløb forurenes med den konsekvens, at alt levende i

vandløbet dør på en 100 m lang strækning – ansvaret for miljøskaden er brugerens. Modsat - et pesticid spredes i fuld overensstemmelse med anvendelsesforskrifterne, men som følge af en defekt ved produktet dør alle redebyggende fugle i læhegnene langs det sprøjtede areal alligevel – ansvaret er producentens.

1.2.3. Anmeldelse og afværgelse af overhængende fare for miljøskade og yderligere miljøskade

Direktivet stiller krav om, at såfremt en miljøskade endnu ikke er indtrådt, men der er overhængende fare for en sådan skade, skal den ansvarlige omgående træffe de nødvendige forebyggende foranstaltninger. Direktivet definerer ikke nærmere, hvad disse forebyggende foranstaltninger kan bestå i.

Direktivet indeholder endvidere regler om den ansvarliges forpligtelse til at underrette den kompetente myndighed om alle relevante aspekter af situationen, og under alle omstændigheder, hvis den overhængende fare ikke afværges på trods af de forebyggende foranstaltninger samt mulighed for myndighederne til at indhente supplerende oplysninger, påbyde eller give instrukser om hvilke forebyggende foranstaltninger, den ansvarlige skal træffe og til selv efter eget valg at foretage forebyggende foranstaltninger.

Direktivet indeholder desuden krav til, hvordan en indtruffet miljøskade skal afhjælpes efter direktivets bilag II. Disse regler fremgår af miljøskadeloven og dennes bilag 2.

1.2.4. Den ansvarliges betalingsforpligtelse

Den ansvarlige er forpligtet til at betale alle omkostninger, herunder til myndighedens sagsbehandling og til at stille sikkerhed for myndighedens omkostninger. Direktivet indeholder dog ingen forpligtelse til at være forsikret eller lignende.

1.2.5. Anmodning om foranstaltninger og klageprocedure

Direktivet indeholder krav til de nationale myndigheders kompetencer som f.eks. hjemmel til at meddele påbud om undersøgelser og om forebyggende og afhjælpende foranstaltninger samt ret til at foretage selvhjælpshandlinger. Der er i den sammenhæng krav til de kompetente myndigheders sagsbehandling, som f.eks. krav om høring.

Efter direktivet skal det under visse betingelser være muligt at rejse en sag for de kompetente myndigheder og at få prøvet de kompetente myndigheders afgørelser i forbindelse med behandlingen af sager om miljøskader eller overhængende fare for miljøskade. Ret til at rejse en sag og til prøvelse af de kompetente myndigheders afgørelser ved klage eller søgsmål tillægges efter direktivet ikke alene de, der er umiddelbart berørt af en miljøskade og/eller fare for en miljøskade, men også miljø- og naturorganisationer.

1.2.6. Kompetent myndighed

Direktivet stiller krav om, at der udpeges en kompetent myndighed til at fastslå, hvem der er den ansvarlige for miljøskaden eller den overhængende fare for en sådan miljøskade, og hvilken type af ansvar der er tale om. I dette øjemed har den kompetente myndighed beføjelse til at påbyde den ansvarlige at foretage sin egen vurdering og tilvejebringe alle nødvendige oplysninger og data.

Direktivet stiller også krav om, at der udpeges en kompetent myndighed til at afgøre hvilke afhjælpende foranstaltninger, der bør træffes. Disse regler fremgår af miljøskadeloven.

1.2.7. Finansiell sikkerhedsstillelse

Miljøansvarsdirektivet stiller krav om, at medlemsstaterne skal "anspore" aktørerne på markedet for *finansiell sikkerhed* til at udvikle løsninger, så erhvervsvirksomhederne kan forsikre sig

eller på anden måde ved bankgaranti eller pulje- og fondsordninger få afdækket det skadesansvar og de betalingsforpligtelser, som følger af direktivets regler. Det overordnede hensyn bag reglen er at sikre *operatørens* muligheder for at opnå finansiel dækning for de betalingsforpligtelser, der følger af direktivets regler. Direktivet indeholder ikke en subsidiær forpligtelse for medlemsstaterne til at afhjælpe forureninger i de tilfælde, operatøren ikke kan identificeres eller ikke kan betale.

Ifølge direktivet skal Kommissionen i 2010 aflægge rapport om direktivets effektivitet og tilgængeligheden af forsikring og andre former for finansiel sikkerhedsstillelse. I lyset af denne rapport skal Kommissionen evt. fremsætte forslag med henblik på et system med harmoniseret obligatorisk finansiel sikkerhedsstillelse.

2. *Systematikken i de to lovforslag*

Miljøansvarsdirektivet foreslås som nævnt gennemført ved to lovforslag – det foreliggende forslag til lov om ændring af miljøbeskyttelsesloven, jordforureningsloven, naturbeskyttelsesloven m.fl. samt et forslag til en ny lov om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader – også kaldet miljøskadeloven.

Det foreliggende lovforslag indeholder reglerne om, hvem der er den ansvarlige for miljøskader eller overhængende fare for en sådan miljøskade forårsaget af erhvervsmæssige eller offentlige aktiviteter og på hvilket ansvarsgrundlag, samt den ansvarliges anmelde- og afværgepligt. Lovforslaget indeholder desuden regler om anmodning om foranstaltninger og klageprocedure og om hvem der er den kompetente myndighed.

Forslaget til lov om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader – miljøskadeloven – indeholder regler om afgrænsningen af miljøskadebegrebet, regler om den ansvarliges forpligtelser til at afhjælpe og forebygge en miljøskade eller overhængende fare for en sådan miljøskade samt regler om, hvilke afhjælpende foranstaltninger, der skal træffes for at afhjælpe miljøskaden på den mest hensigtsmæssige måde og på en måde, der lever op til miljøansvarsdirektivets krav herom.

Når der efter dette lovforslag er truffet afgørelse om, hvem der er ansvarlig og på hvilket grundlag, og at der er tale om en miljøskade eller overhængende fare for en sådan skade på baggrund af definitionen af begrebet miljøskade i miljøskadeloven, skal sagens videre behandling vedrørende afhjælpningen af miljøskaden eller forebyggelsen af den overhængende fare for en sådan miljøskade derfor ske efter miljøskadeloven.

2.1 *Lovforslagets hovedindhold*

2.1.1. *Modellen for gennemførelse af miljøansvarsdirektivet*

Strategien for gennemførelsen er for det første en tekstnær implementering, hvor centrale begreber implementeres i overensstemmelse med direktivets ordlyd. Det drejer sig blandt andet om de centrale begrebet ”miljøskade” og ”afhjælpende foranstaltninger”. For det andet lægges der vægt på, at gennemførelsen er konsistent, og at der etableres en mere sammenhængende og lettere administrerbar dansk miljøregulering. For det tredje at det danske beskyttelsesniveau fastholdes, og at mere vidtgående danske regler opretholdes, da der er tale om et minimumsdirektiv. Det drejer sig primært om jordforureningsloven, som indeholder et ubetinget forurenersansvar for alle jordforureninger og krav om afhjælpning af alle jordforureninger, der kan indebære en aktuel/fremtidig risiko for mennesker og naturressourcer. Det drejer sig også om grundejer- og brugeransvaret efter lovgivningen på naturområdet, der bibeholdes som et subsidiært ansvar, når skadevolder ikke kan identificeres eller ikke har betalingsevne. Endelig er der taget udgangspunkt i det danske EU-forhandlingsmandat, som der i Folketinget var bred opbakning til.

Herudover vil implementeringen indebære ændringer i fiskeriloven under Fødevarerministeriets ressort, som fremsættes primo 2007 og i havneloven og i lov om kystbeskyttelse under Transport- og energiministeriets ressort, som fremsættes til december 2006. Disse forslag til lovændringer vil indeholde de regler om den ansvarlige og ansvarsgrundlaget, som det foreliggende lovforslag indeholder på Miljøministeriets ressort, eller en bemyndigelse til at udfærdige regler herom i en bekendtgørelse. Når der er truffet afgørelse efter disse regler, sker sagens videre behandling i forhold til afhjælpning af miljøskade og forebyggelse af en overhængende fare for en sådan miljøskade efter miljøskadeloven, som det gør på Miljøministeriets ressort.

Desuden indskrives i beredskabsplaner vedrørende veterinære forhold, at de veterinære myndigheder skal underrette Miljøministeriets vildtkonsulenter i sager om syge dyr, der kan smitte vildt. Herefter griber vildtforvaltningsloven og miljøskadeloven sagen.

2.1.2. Ansvarsgrundlaget

Det foreslås, at direktivets krav om fastlæggelse af et ubetinget ansvar gennemføres, hvorefter der er et ubetinget ansvar for miljøskade på vand, beskyttede arter og naturtyper og jord og overhængende fare for sådan miljøskade som følge af de erhvervsmæssige og offentlige udledninger og aktiviteter, der er omfattet af *miljøansvarsdirektivets* bilag III. Miljøansvarsdirektivets bilag III omfatter ikke alle forureninger af jord, vand, luft og andre naturressourcer, men en endog meget stor del af disse.

Det er vanskeligt præcist at fastlægge, hvilke forureninger af hvilke naturressourcer, der med sikkerhed ikke er omfattet af bilag III. Foreløbigt peger en kortlægning af disse ikke-omfattede forureninger på, at det først og fremmest drejer sig om støj, vibrationer, termiske påvirkninger fra virksomheder, der ikke er omfattet af IPPC- og affaldsdirektivernes krav om tilladelse eller registrering samt udledning til andre naturressourcer end vand af kemiske stoffer og produkter, der ikke skal klassificeres som farlige.

Forslaget til implementering indebærer i denne sammenhæng en overimplementering på den måde, at der efter forslaget vil være et ubetinget ansvar også for forureninger, der ikke er omfattet af direktivets ubetingede ansvar (små som store). Ensretningen foreslås for at få en mere sammenhængende og lettere administrerbar miljøregulering ved meddelelse af påbud om foranstaltninger overfor forurening. Miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven gælder således for alle forureninger uanset hvilken aktivitet, de er en følge af. Dette princip fastholdes.

Miljøministeriet har ikke data, der kan belyse forekomsten af (varige) skader og dermed mulige miljøskader efter sådanne ikke-omfattede forureninger. Denne mangel på data er en konsekvens af, at hovedparten af disse forureninger er karakteriseret ved, at ophører forureningen, ophører de negative konsekvenser af forureningen for naturressourcerne også relativt hurtigt. Et eksempel er, at når en belastende støj ophører, kan fuglene vende tilbage til et område, der tidligere var belastet. Det kan dog ikke udelukkes, at der kan være større, mere "fatale" skader som følge af denne type forurening - det kendte eksempel er Zoologisk Haves tapir, der døde af stress som følge af støj fra open air opera i Søndermarken - lyd over en vis decibelgrænse er efter miljøbeskyttelsesloven støj, uanset hvor dejlig den i øvrigt er. Der kunne ske en tilsvarende negativ påvirkning af beskyttede arter af ikke-bilag III forureninger som f.eks. støj eller vibrationer fra havneaktiviteter. Det er dog Miljøministeriets vurdering, at denne type af forureninger kun meget sjældent vil kunne forårsage en miljøskade eller en overhængende fare herfor.

Der vil efter forslaget være samme ansvarsgrundlag – det ubetingede ansvar - uanset om forureningen er omfattet af direktivets bilag III og om den er stor/omfattende nok til at indebære en miljøskade eller ej. Overimplementeringen ligger i denne skærpelse af ansvarsgrundlaget også for ikke bilag III-forureninger og for alle de mindre forureninger.

I medfør af den danske jordforureningslov gælder der allerede et ubetinget forureneransvar for alle forureninger af eller igennem jord i form af stoffer og/eller præparater og forårsaget af erhvervmæssige og offentlige aktiviteter. Påbud om undersøgelse, forebyggelse og/eller afhjælpning af skader som følge af sådan forurening meddeles på grundlag af dette ubetingede forureneransvar. Miljøbeskyttelsesloven fastlægger pligten til at forebygge, undersøge og/eller afhjælpne skader som følge af den forurening¹ af naturressourcer, som ikke er omfattet af jordforureningsloven. Efter miljøbeskyttelsesloven kan der meddeles påbud om forebyggelse og undersøgelse af forurening på grundlag af et (tilsvarende) ubetinget ansvar, men påbud om afhjælpning af forureningen kan i dag alene meddeles, hvor forureningen er ulovlig og skyldes den ansvarliges fejl eller forsømmelser. Vurderingen af ”skyld” i forbindelse med erhvervmæssige og offentlige aktiviteter er meget streng i retspraksis.

Forslaget indebærer dermed en skærpelse af det eksisterende ansvarsgrundlag for meddelelse af påbud efter miljøbeskyttelsesloven om afhjælpende foranstaltninger overfor forurening som følge af alle erhvervmæssige og/eller offentlige aktiviteter. I praksis er størstedelen af de skader som forårsages af forurening i dag omfattet af jordforureningsloven og dermed kan eventuelle påbud om foranstaltninger overfor skaden meddeles på grundlag af det ubetingede forureneransvar efter denne lov. Det vurderes derfor, at den reelle betydning af den foreslåede skærpelse vil være lille i praksis.

I havmiljøloven indføres det ubetingede ansvar for udledninger, der medfører en miljøskade eller en overhængende fare for en sådan skade i overensstemmelse med miljøansvarsdirektivets bilag III. I overensstemmelse med miljøansvarsdirektivets artikel 8, stk. 4, indføres der desuden en lempelse af dette ubetingede ansvar til et skyldbaseret ansvar med omvendt bevisbyrde. Kan den ansvarlige derfor godtgøre, at der er tale om en udtrykkelig tilladt udledning og at den ansvarlige ikke har udvist uforsvarlig adfærd, ifalder denne ikke et ubetinget ansvar efter direktivets regler.

I overensstemmelse med direktivets artikel 3, stk. 1, litra b) regulering af andre erhvervmæssige aktiviteter end dem der er omfattet af bilag III, fastlægges et culpaansvar for disse andre påvirkninger, f.eks. støj, vibrationer, invasive arter (medmindre disse kan kategoriseres som farligt/forurenende gods) og luftformige emissioner, der *ikke* påvirker havet. Dette ansvar gælder kun for miljøskader forårsaget på beskyttede arter og naturtyper.

I vandforsyningsloven indføres der i overensstemmelse med miljøansvarsdirektivets artikel 3, stk. 1, litra a sammenholdt med bilag III, punkt 6 om vandindvinding og vandopstemning et ubetinget ansvar for den ansvarlige. Dette ansvar lempes dog efter direktivets artikel 8, stk. 4 a) og b) således, at der ikke vil være ansvar i de tilfælde, hvor den ansvarlige kan godtgøre, at der ikke er sket fejl eller forsømmelser og, at indvindingen er i overensstemmelse med en udtrykkelig tilladelse, eller indvindingen ikke ansås for at ville forårsage miljøskade ifølge den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, hvor den fandt sted (udviklingsskade).

Der indføres i overensstemmelse med direktivets artikel 3, stk. 1, litra a) sammenholdt med bilag III, pkt. 10 og 11, et ubetinget ansvar for fremstilling, håndtering og anvendelse mv. af GMO'er efter lov om miljø og genteknologi. Der foreslås en deling af ansvaret, således at alene producenten/importøren af GMO'er gøres ansvarlige for miljøskader eller overhængende fare herfor, der skyldes fejl ved produktet eller produktets særlige egenskaber. Ansvar for andre

¹ Den danske miljøbeskyttelseslov definerer forurening relativt snævert, loven omfatter forurening i form af stoffer og præparater, visse mikroorganismer, affald, støj, vibrationer og termiske påvirkninger, men ikke f.eks. lys og elektromagnetisk stråling.

end producenten/importøren, dvs. brugeren, foreslås som et skyldbaseret ansvar med omvendt bevisbyrde./Brugeren bærer ansvaret, medmindre han kan godtgøre, at brugeren har anvendt GMO'erne i overensstemmelse med forskrifterne og ikke har udvist uforsvarlig

Der gennemføres ansvar for erhvervsmæssige aktiviteter omfattet af lovgivningen på naturområdet (naturbeskyttelsesloven, skovloven, jagt- og vildtforvaltningsloven, Tøndermarskloven, vandløbsloven og råstofloven), for miljøskade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder, der skyldes fejl eller forsømmelse. Disse erhvervsmæssige aktiviteter er (ikke-forurenende) aktiviteter, der ikke er omfattet af det ubetingede ansvar som f.eks. (for hård) skovning, (for hård) oprensning af vandløb, fiskeri med eksempelvis ulovlige fiskeredskaber, der skader beskyttede arter eller naturbeskyttelsesområder og redeplyndring.

Efter forslaget opretholdes det eksisterende ansvar for grundejer og -bruger efter lovgivningen på naturområdet. Dette ansvar er i visse sammenhænge mere vidtgående end ansvaret efter direktivet, da ejeren/brugeren af grunden ikke nødvendigvis er identisk med skadevolder. Grundejeransvaret opretholdes i de situationer, hvor skadevolder ikke kan identificeres eller ikke har betalingsevne. For så vidt angår manglende betalingsevne hos skadevolder er praksis i dag dog, at der kun gives påbud til den aktuelle grundejer, hvis den insolvente skadevolder er enten tidligere ejer eller tidligere bruger af ejendommen og har anrettet skaden i sin tid som ejer/bruger. Dette subsidiære ansvar for miljøskaderne vil alene indebære pligt til genopretning efter de nugældende regler. Det vil sige, at der i disse tilfælde ikke vil blive stillet krav om afhjælpning efter direktivets regler, fx om kompenserende foranstaltninger

2.1.3. Gennemførelse af direktivets undtagelser

Direktivets bestemmelser om, at reglerne ikke finder anvendelse på diffuse forureninger, nuklear stråling, og en række internationale konventioner under den internationale maritime organisation (IMO), forudsat disse er trådt i kraft internationalt og i det pågældende medlemsland, gennemføres.

For så vidt angår undtagelsen af hændelser, for hvilke der er regler om ansvar og erstatning i en af de i direktivet nævnte IMO konventioner henvises særligt til bemærkningerne til miljøskadeloven.

Direktivets regler om at det heller ikke finder anvendelse på krig, borgerlige uroligheder og naturkatastrofer, samt aktiviteter, der hovedsageligt tjener det nationale forsvar eller den internationale sikkerhed, gennemføres ligeledes.

2.1.4. Den tidsmæssige afgrænsning for lovens anvendelse og forældelse

Det foreslås, at loven træder i kraft den 30. april 2007, hvilket svarer til fristen for implementering af miljøansvarsdirektivet.

I overensstemmelse med direktivet foreslås det at loven ikke finder anvendelse på miljøskader forvoldt ved en emission, begivenhed eller hændelse, som fandt sted inden den 30. april 2007, og at loven heller ikke finder anvendelse på skader forvoldt ved en emission, begivenhed eller hændelse, som finder sted efter den 30. april 2007, når den følger af en bestemt aktivitet, som fandt sted og blev afsluttet inden denne dato.

I overensstemmelse med direktivet foreslås det desuden, at der gælder en 30-årig forældelse, således at loven ikke finder anvendelse på miljøskader, såfremt der er gået mere end 30 år, siden den emission, begivenhed eller hændelse, der førte til skaden, har fundet sted.

2.1.5. Artikel 8, stk. 3.

Direktivets regel om, at såfremt forureneren kan godtgøre, at miljøskaden eller den overhængende fare for en sådan miljøskade er forårsaget af tredjemand og er indtrådt til trods for, at passende sikkerhedsforanstaltninger var truffet, gennemføres. Forureneren er dermed ikke forpligtet til at bære omkostninger i den forbindelse.

Det foreslås ligeledes i overensstemmelse med direktivet, at forureneren ikke skal bære omkostningerne i forbindelse med miljøskade eller overhængende fare for en sådan miljøskade, når forureneren kan godtgøre, at forureningen er en følge af overholdelse af ufravigelige forskrifter, der er fastsat af en offentlig myndighed, medmindre forskrifterne følger af påbud eller instrukser overfor emissioner eller hændelser, som forureneren selv var ansvarlig for

2.1.6. Anvendelse af direktivets muligheder for at lempe det ubetingede ansvar i artikel 8, stk. 4 a og b, (udtrykkeligt tilladte udledninger og udviklingsskader)

Det foreslås i miljøbeskyttelsesloven, havmiljøloven, råstofloven og i loven om miljø- og genteknologi, at forureneransvaret udformes, sådan at der er ansvar, medmindre forureneren godtgør, at forureningen er en (del af) en udtrykkelig tilladt udledning, og at der ikke er udvist fejl og/eller forsømmelse. Dette princip skal dog ikke gælde jordforureningsloven, der ikke indeholder en udtrykkelig undtagelse for skader, der er en følge af udtrykkeligt tilladte udledninger. Derfor foreslås det, at det (allerede gældende) ubetingede forureneransvar i jordforureningsloven fastholdes, idet lempelsen for udtrykkeligt tilladte udledninger dog slår igennem på jordforureningslovens område, hvor direktivet indeholder skærpede krav (afhjælpningskravene i forbindelse med en miljøskade på vand eller beskyttede arter og naturtyper, der sker gennem en udtrykkeligt tilladt udledning til jorden).

Det foreslås desuden, at lempelsen af det ubetingede ansvar også gælder efter vandforsyningsloven for vandindvinding og efter vandløbsloven for opdæmning af vand. Den ansvarlige bærer herefter heller ikke på disse områder noget ansvar, såfremt der er givet en udtrykkelig tilladelse, denne er overholdt og der ikke er udvist fejl og forsømmelser. Den udtrykkelige tilladelse kan være givet som en konkret tilladelse eller fremgå direkte af lovgivningen på miljø- og naturområdet – den skal blot kunne siges at være udtrykkelig.

Det foreslås desuden for vandindvinding og opdæmning af vand, at den ansvarlige ikke bærer noget ansvar for skader forårsaget af indvindingen eller opdæmningen, som ikke ansås for at ville forårsage miljøskade ifølge den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, hvor indvindingen eller opdæmningen fandt sted (udviklingsskade).

Forslaget til implementering indebærer ikke herudover fravigelser af det ubetingede ansvar. Det foreslås således ikke generelt at anvende lempelsesmuligheden i artikel 8, stk. 4 b) – udviklingsskader. Det betyder, at skadevolderen bærer et ubetinget ansvar for sådanne skader på alle andre områder end vandindvinding og opdæmning af vand, medmindre der indføres særlige regler om fordeling af det ubetingede ansvar mellem brugeren og producenten, se afsnit 2.1.7. nedenfor.

2.1.7. Producentansvar efter artikel 9

Det foreslås, at producenten bærer ansvaret for en skade ved erhvervmæssig og offentlig anvendelse af pesticider og biocider og ved erhvervmæssig og offentlig anvendelse af affaldsstoffer (slam) og gødning til jordbrugsformål, jf. artikel 9, hvis denne skade er sket som følge af produktets skadelige egenskaber eller som følge af fejl i produktet. Det kan ramme de enkelte

brugere uforholdsmæssigt hårdt, hvis de - selvom anvendelsen beviseligt er sket efter forskrifterne for produktet – alligevel holdes ubetinget ansvarlige for skader som produktet forårsager. Brugeren skal i denne sammenhæng kunne godtgøre, at produktet er håndteret i overensstemmelse med de fastsatte forskrifter m.v.

Producenten bærer ansvaret, uanset om brugerens ubetingede ansvar på det konkrete område er lempet, fordi der kan siges at foreligge en udtrykkelig tilladelse, som beskrevet under afsnit 2.1.6. Lempelsen af brugerens ansvar slår således ikke igennem over for producenten.

Der henvises til afsnittene 3.1.2. nedenfor.

2.1.8. Den ansvarliges pligter

Der gennemføres et ubetinget ansvar for at anmelde til de rette myndigheder, når der sker en miljøskade eller en overhængende fare for en sådan miljøskade på beskyttede arter og naturtyper, vand og jord. Det ubetingede ansvar påhviler den ansvarlige for erhvervsmæssige og offentlige forurenende udledninger samt for vandindvindings- og vandopdæmningsaktiviteter. Dette ubetingede ansvar gælder også for alle andre erhvervsmæssige aktiviteter, der kan forårsage skade på beskyttede arter og naturtyper.

Herudover har den ansvarlige en forpligtelse til at afgive de nødvendige oplysninger til bedømmelse af forureningen, der kan udgøre en miljøskade eller en overhængende fare herfor til myndighederne. Den ansvarlige har også pligt til med det samme at søge følgerne af en miljøskade eller en overhængende fare herfor effektivt afværget eller forebygget.

Når der er truffet afgørelse om, at der foreligger en miljøskade eller overhængende fare herfor, er den ansvarlige forpligtet til at træffe de nødvendige afhjælpende og forebyggende foranstaltninger. Der henvises til miljøskadeloven og dennes bemærkninger i den forbindelse.

2.1.9. Sagsrejsning og klageadgang,

I overensstemmelse med direktivets krav herom, gives den klageberettigede personkreds mulighed for at anmode myndigheden om at træffe en afgørelse om, hvorvidt en forurening eller en fare for en forurening udgør en miljøskade eller overhængende fare herfor.

Ligeledes i overensstemmelse med direktivets krav kan afgørelse efter lovforslaget påklages til Naturklagenævnet, når klagen vedrører naturområdet, og til Miljøklagenævnet, når klagen vedrører miljøområdet.

2.1.10. Myndighedssystemet

Miljøansvarsdirektivet foreslås som nævnt gennemført ved to lovforslag – det foreliggende forslag til lov om ændring af miljøbeskyttelsesloven, jordforureningsloven, naturbeskyttelsesloven m.fl. samt et forslag til en ny lov om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader – også kaldet miljøskadeloven.

Den kompetente myndighed bliver efter sektorlovgivningen de eksisterende tilsyns- og godkendelsesmyndigheder – det vil sige kommunerne, henholdsvis Miljøministeriets lokale miljøcentre. Tilsynsmyndigheden skal således efter det foreliggende lovforslag træffe afgørelse om hvem der er ansvarlig og på hvilket ansvarsgrundlag. Ved anvendelse af miljøskadelovens definition af miljøskadebegrebet skal tilsynsmyndigheden efter sektorlovgivningen også træffe afgørelse om, hvorvidt der foreligger en miljøskade eller overhængende fare for en sådan miljøskade.

Når der efter dette lovforslag er truffet afgørelse om, hvem der er ansvarlig og på hvilket grundlag, og at der er tale om en miljøskade eller overhængende fare for en sådan skade på bag-

grund af definitionen af begrebet miljøskade i miljøskadeloven, skal sagens videre behandling vedrørende afhjælpningen af miljøskaden eller forebyggelsen af den overhængende fare for en sådan miljøskade ske efter miljøskadeloven.

Den kompetente myndighed efter miljøskadeloven bliver de statslige miljøcentre. Dette vil indebære, at håndteringen af miljøskader for en dels vedkommende vil blive overført fra den kommunale tilsynsmyndighed til det lokale statslige miljøcenter, efter at kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om, at der foreligger en miljøskade eller en fare for miljøskade, hvem der er ansvarlig og på hvilket ansvarsgrundlag. Det er således de statslige miljøcentre, som skal træffe beslutningen om hvilke afhjælpende foranstaltninger, der skal iværksættes.

2.1.11. Finansiell sikkerhedsstillelse

Der eksisterer i dag forskellige ordninger inden for finansiell sikkerhedsstillelse på såvel miljøområdet, som inden for andre områder. På miljøområdet kan særligt nævnes den lovpligtige forsikringsordning for villaolietanke på jordforureningslovens område, den lovpligtige fond/pulje-ordning, der dækker autoophuggeres forpligtelser efter offentligretlige påbud til fjernelse af affaldsoplæg på miljøbeskyttelseslovens område, og den lovpligtige finansielle sikkerhedsstillelse, som dækker forpligtelserne for virksomheder, der markedsfører elektrisk og elektronisk udstyr til at sikre behandling af elektronikskrot.

Ordningerne er alle kendetegnet ved kun at finde anvendelse på enkelte områder og efter særlige regler. Der findes ingen generelle regler om lovpligtige forsikringer på miljø- og naturområdet.

Med lovforslaget stilles der ikke forslag om obligatoriske ordninger for finansiell sikkerhedsstillelse. Det gøres dermed frivilligt for den ansvarlige, hvordan denne ønsker at dække sine betalingsforpligtelser efter lovforslaget. Når det statistiske datagrundlag for beregning og udvikling af passende produkter vurderes at være tilstede, må det på det grundlag vurderes, hvorvidt der er behov for at fastsætte nærmere regler herfor.

Revisionsfirmaet KPMG har på Miljøstyrelsens anmodning udarbejdet en rapport om ”Finansiell sikkerhedsstillelse til dækning af operatørens betalingsforpligtelser efter miljøansvarsdirektivet” for at kunne vurdere behovet for tiltag til at leve op til direktivets forpligtelse til at ansøre aktørerne på markedet for *finansiell sikkerhed* til at udvikle løsninger, så erhvervsvirksomhederne kan forsikre sig eller på anden måde ved bankgaranti eller pulje- og fondsordninger få afdækket det skadesansvar og de betalingsforpligtelser, som følger af direktivets regler.

I denne rapport anbefaler KPMG, at forpligtelsen til at ansøre markedet løftes ved, at lade markedet for finansiell sikkerhedsstillelse udvikle sig i takt med at det nødvendige statistiske grundlag (en registrering af data om antal omfattede skader, type og størrelse) tilvejebringes, og at det herefter på dette grundlag vurderes, om og i hvilket omfang, der er behov for at indføre finansiell sikkerhedsstillelse.

Der har ligeledes været kontakt til Forsikring & Pension i forbindelse med overvejelserne om, hvorvidt det kan lade sig gøre på nuværende tidspunkt at indføre regler om finansiell sikkerhedsstillelse. Forsikring & Pension har i den forbindelse påpeget, at tilvejebringelse af det rette statistiske registreringsgrundlag vil give det finansielle marked grundlag for at foretage sådanne beregninger af risiko og konsekvens, at det er muligt at fastsætte en pris der afspejler den faktiske risiko, og ikke har sådanne sikkerhedstillæg, at præmierne bliver prohibitive og for at kunne udvikle et passende produkt.

Ifølge Forsikring & Pension vil finansiell sikkerhedsstillelse ikke fuldt ud være tilgængelig, når de første skader omfattet af direktivet indtræder. Dette er dog altid et problem, når nye ordninger/regelsæt indføres. De eksisterende miljøforsikringer vil i de fleste tilfælde dække i et om-

fang, der svarer til operatørens forpligtelser efter gældende ret i dag. De vil ikke dække forpligtelserne efter miljøansvarsdirektivet til at træffe supplerende og kompenserende foranstaltninger.

Regeringen har besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, som følger implementeringen af direktivet med henblik på at vurdere mulighederne for finansiel sikkerhedsstilling, når det statistiske grundlag er til stede og inden for en rimelig tidshorisont i forhold til direktivets ikrafttræden. Arbejdsgruppen forventes at bestå af Økonomi- og Erhvervsministeriet (formand), DI, Landbruget, Fiskerierhvervet, KL, Forsikring & Pension samt de berørte ministerier.

3. Nærmere beskrivelse af ændringerne i de enkelte love

3.1. Lovforslaget vedrørende miljøansvarsdirektivet

3.1.1. Miljøbeskyttelsesloven

3.1.1.1 Ændring af ansvarsgrundlaget

Med lovforslaget foreslås det at samle og ensarte ansvarsgrundlaget og øvrige bestemmelser for påbud om undersøgelser, forebyggelse og afhjælpning af forurening for så vidt angår forureninger, som sker efter den 30. april 2007.

Baggrunden for forslaget er i sammenhæng med implementeringen af miljøansvarsdirektivet et ønske om i øvrigt at samle og ensarte bestemmelserne om påbud overfor forurening ved at sammenskrive de eksisterende påbudshjemler i jordforureningsloven og miljøbeskyttelsesloven. Med lovforslaget behandles alle forureninger sket efter den 30. april 2007 efter de samlede regler i miljøbeskyttelseslovens kapitel 8a. Påbudskapitlet i jordforureningsloven ophæves i den forbindelse. Forureninger sket før den 30. april 2007 reguleres af de regelsæt, som de hidtil har været reguleret efter, men de relevante bestemmelser er nu samlet i miljøbeskyttelseslovens nye kapitel 8a. Der foreslås ingen ændringer i omfanget og karakteren af de foranstaltninger, der kan påbydes overfor forureninger sket før den 30. april 2007 i forhold til gældende ret og praksis efter jordforureningsloven og miljøbeskyttelsesloven.

I den gældende jordforureningslov er der i dag et ubetinget forureneransvar for erhvervmæssig og offentlig aktivitet suppleret af en bestemmelse om ansvaret for andre forureninger. Anvendelse af denne bestemmelse forudsætter, at forureneren har handlet uforsvarligt, eller at situationen er omfattet af strengere ansvarsregler, for eksempel færdselsloven. På dette ansvarsgrundlag meddeles påbud om undersøgelse og afhjælpning af forureninger.

Efter den gældende miljøbeskyttelseslov kan der meddeles påbud om, at undersøge og/eller afhjælpe skader som følge af den forurening af naturressourcer, som ikke er omfattet af jordforureningsloven. Efter miljøbeskyttelsesloven kan der meddeles påbud om undersøgelse af forurening på grundlag af et tilsvarende ubetinget ansvar, men påbud om afhjælpning af forureningen kan alene meddeles, hvor forureningen er ulovlig og skyldes den ansvarliges fejl eller forsømmelser. Vurderingen af hvornår der foreligger fejl eller forsømmelser er meget streng i retspraksis.

Efter forslaget skal der fremover gælde et ubetinget forureneransvar for forurening som følge af erhvervmæssig og offentlig aktivitet, suppleret af ansvar for andre forureninger. Dette ansvar for anden forurening fastlægges som i den gældende jordforureningslov, dvs. ansvaret for private forbliver et ansvar for fejl og forsømmelser. Alle påbud om undersøgelse og afhjælpning af forurening forårsaget af erhvervmæssig og offentlig aktivitet omfattet af miljøbeskyttelsesloven meddeles herefter på grundlag af det ubetingede forureneransvar.

Det ubetingede ansvar lempes dog i tilfælde hvor, forureneren godtgør, at forureningen er i overensstemmelse med en udtrykkelig tilladelse til forurening, og at der ikke er sket fejl eller forsømmelse. Dette princip skal dog ikke gælde for forureninger, som hidtil har været omfattet af jordforureningsloven, der ikke indeholder en udtrykkelig undtagelse for skader, der er en følge af udtrykkeligt tilladte udledninger. Det (allerede gældende) ubetingede forureneransvar i jordforureningsloven fastholdes således.

I forhold til meddelelse af påbud om afhjælpende foranstaltninger overfor forureninger vil lovforslaget således medføre en skærpelse af det gældende ansvarsgrundlag efter miljøbeskyttelsesloven. Denne skærpelse skal dog ses i lyset af, at det i praksis er sådan, at størstedelen af de skader, der forårsages af forureninger, er reguleret af jordforureningsloven.

3.1.1.2. Producentansvar

Der foreslås med lovforslaget indført en deling af ansvaret for forureninger ved erhvervsmæssig og offentlig anvendelse af pesticider og biocider og ved erhvervsmæssig og offentlig anvendelse af affaldsstoffer (slam) og gødning til jordbrugsformål. Ansvaret deles mellem producenterne og brugerne, således at producenten bærer et ubetinget ansvar, hvis skaden er sket som følge af produktets skadelige egenskaber eller som følge af en fejl i produktet og anvendelsen beviseligt er sket efter forskrifterne for produktet. Såfremt forureningen er sket som følge af brugerens håndtering af produkterne i strid med forskrifterne, brugsvejledningen e. lign., bærer brugeren ansvaret.

Baggrunden for fordelingen af ansvaret er, at forårsages der skader ved korrekt anvendelse af et produkt som følge af produktets særlige egenskaber, bør ansvaret for en sådan skade bæres af producenten. Producenten er nærmest til at bære risikoen ved produktets særlige egenskaber i forhold til de særlige produkter, som dette ansvar er fastlagt for. Det drejer sig i forhold til miljøbeskyttelsesloven om pesticider, biocider, affald, husdyrgødning og kunstgødning til jordbrugsformål.

Det ansvar der fordeles mellem bruger og producent er det fulde ubetingede ansvar. Der lempes således ikke for tilladte forureninger.

Producentansvaret indebærer en lempelse af det ubetingede ansvar for brugeren. Baggrunden for lempelsen er, at det kan ramme den enkelte bruger uforholdsmæssigt hårdt, hvis brugeren - selvom anvendelsen beviseligt er sket efter forskrifterne for produktet – alligevel holdes ubetinget ansvarlige for skader som produktet forårsager. Brugeren skal for at undgå ansvaret kunne godtgøre, at produktet er håndteret i overensstemmelse med de fastsatte forskrifter m.v.

Ansvaret vedrørende husdyrgødning vil skulle fastsættes i en ny lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrgødning, såfremt den vedtages. Lovforslag er fremsat i Folketinget den 26. oktober 2006.

3.1.2. Jordforureningsloven

Med lovforslaget ophæves jordforureningslovens kapitel 5, som er påbudskapitlet. Påbudshjemlerne flyttes over i miljøbeskyttelsesloven, således at der ikke ændres på muligheden for at udstede påbud for forureninger sket før den 30. april 2007. For jordforureninger sket efter den 30. april 2007 skal påbud vedrørende både jordforureninger og andre forureninger udstedes efter de

nye regler i miljøbeskyttelsesloven. De nye regler er dog udformet over den gældende model i jordforureningsloven.

3.1.3. Havmiljøloven

Det bemærkes, at der er forskel på direktivets ubetingede ansvar og det objektive ansvar, der gælder i havmiljøloven, idet havmiljøloven alene opererer med et objektive erstatningsansvar for bekæmpelsesudgifter, mens direktivets ansvar også omfatter pligt for den ansvarlige til at forebygge/bekæmpe en overhængende fare for en miljøskade og/eller en miljøskade samt afhjælpe opståede miljøskader og bære omkostningerne herved.

De forhold, der i dag er underlagt objektive ansvar, vil fortsat have dette ansvarsgrundlag, men i tilfælde af en miljøskade eller overhængende fare herfor (i miljøansvarsdirektivets forstand) med det bredere indhold, som direktivet kræver (herunder afhjælpningspligt). Er der ikke tale om en miljøskade eller en overhængende fare herfor, vil havmiljølovens almindelige regler, herunder § 44, fortsat gælde. Ansvar efter § 44 indtræder kun, hvis påvirkningen er i strid med loven eller tilhørende bekendtgørelser eller er omfattet af § 58 (om ulykker mv.).

For de forhold, der i dag *ikke* er underlagt objektive ansvar i havmiljøloven, f.eks. faste stoffer i bulk, indføres – i tilfælde af miljøskade – det ubetingede ansvar i det omfang, som direktivet foreskriver, dvs. også pligt til at afhjælpe/bekæmpe skaden.

Direktivet giver mulighed for at lempe det ubetingede ansvar til et skyldbaseret ansvar med omvendt bevisbyrde, når der er tale om en miljøskade forårsaget af en udtrykkelig tilladelse.

Denne lempelsesmulighed anvendes ved gennemførelsen af miljøansvarsdirektivet. Kan den ansvarlige derfor godtgøre, at der er tale om en udtrykkelig tilladt udledning og at den ansvarlige ikke har udvist uforsvarlig adfærd, ifalder denne ikke et ubetinget ansvar efter direktivets regler. Der er tale om et skyldbaseret ansvar med omvendt bevisbyrde, frem for et ubetinget ansvar.

For så vidt angår andre påvirkninger, f.eks. støj, vibrationer, invasive arter (medmindre disse kan kategoriseres som farligt/forurenende gods) og luftformige emissioner (der ikke dumper ned i havet), fastlægges et culpaansvar, hvilket følger af direktivets artikel 3, stk. 1, litra b), som regulerer andre erhvervsmæssige aktiviteter end de, der er omfattet af bilag III. Dette ansvarsregime gælder kun for miljøskader forårsaget på beskyttede arter og naturtyper.

Det ubetingede ansvar (bilag III aktiviteter) rækker ud til 12 sømil for så vidt angår skader på vandmiljøet – forstået således, at sker der en forureningshændelse uden for de 12 sømil (søterritoriet), der medfører en miljøskade inden for søterritoriet, så gælder miljøansvarsdirektivet, og der kan ifaldes et miljøansvar.

Culpaansvaret (alle andre erhvervsmæssige aktiviteter end bilag III aktiviteter, der forårsager miljøskade på beskyttede arter og naturtyper) kan pålægges, hvis der ved fejl eller forsømmelser forårsages en miljøskade på søterritoriet eller i den eksklusive økonomiske zone - dog kun såfremt et Natura-2000 område eller beskyttede arter befinder sig her.

Miljøansvarsdirektivets operatørbegreb gennemføres som ”den for driften ansvarlige”.

3.4. Vandforsyningsloven

Der er ikke i den gældende vandforsyningslov hjemmel til at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger overfor skader på naturressourcer, der er opstået som følge af vandindvinding, men alene hjemmel til at påbyde, at ulovlige aktiviteter f.eks. vandindvinding udover det tilladte skal ophøre. Dette skal ses i sammenhæng med, at enhver vandindvinding medfører større eller mindre miljøpåvirkning. Alle indvindingstilladelser er derfor som udgangspunkt et udtryk for en afvejning af, hvor meget naturen og miljøet kan og skal tåle i forhold til behovet for vand.

Der gælder efter direktivet i udgangspunktet et ubetinget ansvar for vandindvinding. Vandindvinding er en aktivitet på direktivets bilag III i det omfang der er tale om en erhvervsmæssig aktivitet. Størstedelen af vandindvindingen (i hvert tilfælde målt i antal m³) må antages at have karakter af erhvervsmæssig aktivitet i miljøansvarsdirektivets forstand.

Samtidig påhviler der en meget stor del af dem, der er ansvarlig for denne indvinding, en forsyningsforpligtelse. Kun meget få af indvinderne – der rækker fra det lille almene vandværk, over landbruget (markvanding) til den store isfabrik og de meget store almene vandforsyninger - vil i øvrigt have en tilstrækkelig viden til at kunne forudse og dermed undgå skader som følge af en tilladt indvinding.

På den baggrund lempes det ubetingede ansvar efter direktivets artikel 8, stk. 4 a) og b) således, at der ikke vil være ansvar i de tilfælde, hvor den ansvarlige kan godtgøre, at der ikke er sket fejl eller forsømmelser og, at indvindingen er i overensstemmelse med en udtrykkelig tilladelse, eller indvindingen ikke ansås for at ville forårsage miljøskade ifølge den videnskabelige og tekniske viden på det tidspunkt, hvor den fandt sted (udviklingsskade).

En indvindingstilladelse vil typisk være tilstrækkelig præcis til at opfylde kravet til at være en udtrykkelig tilladelse i direktivets forstand.

Der er tale om et skyldbaseret ansvar (culpa-ansvar) med omvendt bevisbyrde for så vidt angår miljøskader forårsaget ved erhvervsmæssig eller offentlig vandindvinding, bortledning af grundvand eller anden grundvandssænkning.

Der er tale om en udvidelse af vandforsyningslovens område, som hidtil ikke har rummet bestemmelser om skader. Begrebet miljøskade defineres i lov om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskade (miljøskadeloven), men afgørelsen om, hvorvidt der foreligger en miljøskade, træffes af kommunalbestyrelsen efter vandforsyningsloven.

Lovforslaget indeholder en række forpligtelser, som ifølge direktivet skal rettes mod den ansvarlige for aktiviteten. I lovforslaget er den ansvarlige ejeren af et vandindvindingsanlæg eller den ansvarlige for driften af indvindingen eller for bortledning af grundvand eller anden grundvandssænkning.

3.5. Naturbeskyttelsesloven, skovloven, jagt- og vildtforvaltningsloven og Tøndermarskloven
Med lovforslaget ændres reglerne om den ansvarlige og ansvarsgrundlaget i sager om miljøskade i disse love på naturområdet. Efter de gældende bestemmelser påhviler det ejeren eller brugeren af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold. Dette gælder også i de situationer, hvor det ulovlige forhold er forårsaget af andre end ejer/bruger af ejendommen. I den forstand kan man tale om et objektivt grundejeransvar for berigtigelse af ulovlige forhold.

Forslaget vil i de situationer, hvor den ansvarlige for en miljøskade eller overhængende fare herfor (operatøren) er en anden end ejendommens ejer eller bruger, flytte ansvaret for at berigtige et ulovligt forhold, der skyldes fejl eller forsømmelse, fra grundejer/bruger til den ansvarlige operatør.

Miljøskade efter disse love er alen skade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder, og ansvaret er et almindeligt skyldbaseret ansvar (culpaansvar). Det påhviler tilsynsmyndigheden at påvise, at miljøskaden er sket som følge af fejl eller forsømmelse fra operatørens side.

3.6. Vandløbsloven

For størstedelen af de aktiviteter, der er omfattet af bestemmelser i vandløbsloven, er reglerne om den ansvarlige og ansvarsgrundlaget i sager om miljøskader som nævnt under pkt. 2.7.6., jf. ovenfor.

For skade, der opstår i forbindelse med erhvervsmæssigt anlæg og erhvervsmæssig drift af opstemningsanlæg, som er omfattet af miljøansvarsdirektivets bilag III, pkt. 6, gennemføres et skyldbaseret ansvar med omvendt bevisbyrde (culpaansvar med omvendt bevisbyrde). Det indebærer, at den ansvarlige skal påvise, der er handlet inden for rammerne af den meddelte opstemningstilladelse, og at der ikke foreligger fejl eller forsømmelse fra operatørens side. Skadesbegrebet omfatter udover skade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder tillige skade på vand og jord.

3.7. Råstofloven

For størstedelen af de aktiviteter, der er omfattet af bestemmelser i råstofloven, er reglerne om den ansvarlige og ansvarsgrundlaget i sager om miljøskader som nævnt under pkt. 2.7.6., jf. ovenfor.

For skade, der opstår i forbindelse med erhvervsmæssig håndtering af indvindingsaffald, som er omfattet af miljøansvarsdirektivets bilag III, pkt. 13, gennemføres et skyldbaseret ansvar med omvendt bevisbyrde (culpaansvar med omvendt bevisbyrde). Det indebærer, at den ansvarlige (operatøren) skal påvise, der er handlet inden for rammerne af den meddelte indvindingstilladelse, og at der ikke foreligger fejl eller forsømmelse fra operatørens side. Skadesbegrebet omfatter udover skade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder tillige skade på vand og jord.

3.8. Miljø- og genteknologiloven

Aktiviteter omfattet af miljø- og genteknologiloven er som udgangspunkt forbundet med et ubetinget ansvar, idet sådanne aktiviteter er omfattet af miljøansvarsdirektivets bilag III, punkt 10 og 11. Der foreslås med lovforslaget indført en deling af ansvaret for miljøskader opstået i forbindelse med erhvervsmæssig anvendelse af genmodificerede organismer (GMO). Ansvaret deles mellem producenterne og brugerne, således at producenten bærer ansvaret, hvis skaden er sket som følge af produktets skadelige egenskaber eller som følge af en fejl i produktet og anvendelsen beviseligt er sket efter forskrifterne for produktet. Såfremt skaden er sket som følge af brugerens håndtering af produkterne i strid med forskrifterne, brugsvejledningen e. lign., bærer brugeren ansvaret.

Baggrunden for fordelingen af ansvaret er, at forårsages der skader ved korrekt anvendelse af et produkt som følge af produktets særlige egenskaber, bør ansvaret for en sådan skade bæres af producenten.

Producentansvaret indebærer en lempelse af det ubetingede ansvar for brugeren. Baggrunden for lempelsen er, at det kan ramme den enkelte bruger uforholdsmæssigt hårdt, hvis brugeren - selvom anvendelsen beviseligt er sket efter forskrifterne for produktet – alligevel holdes ubetinget ansvarlige for skader som produktet forårsager. Brugeren skal for at undgå ansvaret kunne godtgøre, at produktet er håndteret i overensstemmelse med de fastsatte forskrifter mv., og han ikke har udvist uforsvarlig adfærd.

4. Andre ændringer i lov om miljøbeskyttelse, lov om kemiske stoffer og produkter, lov om beskyttelse af havmiljøet samt lov om miljø og genteknologi.

4.1. Lov om miljøbeskyttelse

Ombudsmanden har den 12. januar 2005 afgivet udtalelse i en sag, der skulle bedømmes efter husdyrgødningsbekendtgørelsen og som rejste spørgsmål om kontinuitetsbrud. Ombudsmanden anså det for uheldigt, at lovgivningen på dette område ikke indeholder regler om kontinuitetsbrud og har henstillet, at der indsættes sådanne regler i lov om miljøbeskyttelse i forbindelse med en kommende revision af loven.

På denne baggrund og i lighed med, hvad der er gældende efter naturbeskyttelsesloven, råstofloven, bygningsfredningsloven og planloven, foreslås der indført en generel regel om, at godkendelser, tilladelser og dispensationer efter loven eller regler udstedt i medfør heraf bortfalder, hvis de ikke har været udnyttet i tre sammenhængende år. Forudsætningen for reglens anvendelse er, at en virksomhed eller aktivitet har været igangsat og derefter er blevet afbrudt.

Med bestemmelsen lovfæstes generelt den hidtidige administrative praksis vedrørende kontinuitetsbrud, der har udviklet sig på området for miljøgodkendelser.

Praksis på dette område er i dag, at der efter et længerevarende ophold – typisk af ca. 3 års varighed – i en virksomheds drift, kræves en ny miljøgodkendelse, hvis driften genoptages. Denne periode kan efter en konkret vurdering være kortere eller længere. Begrundelsen for denne godkendelsespligt er dels, at omgivelserne i almindelighed vil have disponeret i tillid til, at virksomhedens drift er ophørt, dels at godkendelsen kan hvile på forældede vilkår, hvorfor forudsætningen for fortsat drift er en nyvurdering af virksomheden og forudsætningerne for driften.

Den foreslåede bestemmelse skønnes især at få betydning for godkendelser og tilladelser, der meddeles efter §§ 19, 28 og 33.

4.2. Lov om kemiske stoffer og produkter

Ændringen af lov om kemiske stoffer og produkter har til formål at forbedre og ensarte kontrolindsatsen med plantebeskyttelsesmidler på jordbrug ved at indføre en énstrengt kontrol med jordbrugets anvendelse af plantebeskyttelsesmidler. Derudover gennemføres visse EU-krav til håndhævelse og gensidig anerkendelse af laboratorier. Endelig er der foreslået en præcisering af straffebestemmelserne.

4.3. Lov om beskyttelse af havmiljøet

Det præciseres, at der gælder et forbud mod klapping (dumpning af optaget havbundsmateriale) uden forudgående tilladelse, ligesom der foreslås en bemyndigelse til ministeren til at fastsætte regler om tilsynsmyndighedens virksomhed samt en hjemmel for tilsynsmyndigheden til at lovliggøre ulovlige forhold. Herudover foreslås visse bestemmelser om beredskab m.v. for platforme og rørledninger, der delvist er nødvendiggjort af miljøansvarsdirektivet og i øvrigt skyldes ophævelsen af Transport- og energiministeriets lov om havanlæg.

4.4. Lov om miljø og genteknologi

Lovforslaget retter samtidig op på, at der fejlagtigt i lov om miljø og genteknologi henvises til miljøbeskyttelseslovens § 106, stk. 3. Se bemærkningerne til lovforslagets § 12, nr. 5.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

5.1. Lovforslaget vedrørende miljøansvarsdirektivet

5.1.1. Miljøbeskyttelsesloven

Lovforslaget forventes at medføre et svagt stigende antal påbudssager. Med det skærpede ansvarsgrundlag for så vidt angår forureninger omfattet af den gældende miljøbeskyttelseslov, vil der være større sandsynlighed for, at den ansvarlige forurener rydder op for så vidt angår disse forureninger.

Miljøklagenævnet skal behandle klagesager over påbud udstedt med hjemmel i kapitel 8a, og lovforslaget forventes at medføre flere klagesager, end det er tilfældet med gældende ret for så vidt angår klager over påbud. Baggrunden er, at påbud i henhold til miljøbeskyttelsesloven § 69 i dag ikke kan påklages. Med lovændringen kan alle påbud efter kapitel 8a påklages.

Hertil kommer, at det med lovændringen bliver muligt at klage til Miljøklagenævnet over manglende behandling af en sag, som en sag om miljøskade.

Det antages, at der med gennemførelsen af miljøansvarsdirektivet ligger en ekstra opgave hos kommunerne med at screene påbudssager for, om der er tale om en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskade. I forhold til forureninger, som ikke udgør en miljøskade, består ændringen alene i, at tilsynsmyndigheden som led i behandlingen af sagen skal have vurderet og truffet afgørelse om, at der ikke er en miljøskade eller en fare for miljøskade. En afgørelse, som vil kunne påklages. Meromkostningerne hertil kan med et forsigtigt skøn anslås til mellem 1/1000 og 1/20 af et årsværk inkl. overhead pr. sag, svarende til fra ca. 500 kr. til 25.000 kr. Det vurderes, at det vil være enkelt at træffe afgørelsen i det store flertal af sager.

Kommunerne vil dog i forhold hertil ikke længere skulle behandle de store komplicerede forureningsager, idet de efter lovforslaget og forslaget til miljøskadeloven vil overgå til de statslige miljøcentre, som miljøskader.

5.1.1.2. Jordforureningsloven

Påbudskapitlet i jordforureningsloven flyttes over i miljøbeskyttelsesloven. Da der ikke sker ændringer i adgangen til at meddele påbud til forurenere, vurderes ændringerne i jordforureningsloven ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

5.1.2.3. Lovgivningen på naturområdet

Lovforslaget forventes kun at medføre et svagt stigende mindre antal påbudssager for tilsynsmyndigheden.

Naturklagenævnet vil skulle behandle et større antal klagesager, end de gør i dag pga. den udvidede klageadgang i lovforslaget. Hertil kommer, at det med lovændringen bliver muligt at klage til Naturklagenævnet over manglende behandling af en sag, som en sag om miljøskade.

Det antages at der med gennemførelse af miljøansvarsdirektivet ligger en ekstra opgave hos tilsynsmyndigheden med at screene påbudssager for, om der er tale om en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskader. I forhold til forureningskade, som ikke udgør en miljøskade, består ændringen alene i, at tilsynsmyndigheden som led i behandlingen af sagen skal have vurderet og truffet afgørelse om, at der ikke er en miljøskade eller en fare for miljøskade. En afgørelse, som vil kunne påklages.

5.2. De øvrige lovændringer

5.2.1. Lov om miljøbeskyttelse

Der er ingen økonomiske konsekvenser, idet der er tale om en kodificering af gældende praksis.

5.2.2. Lov om kemiske stoffer og produkter

Ændringen af lov om kemiske stoffer og produkter medfører, at kun én myndighed fører det nødvendige tilsyn med plantebeskyttelsesmidler på jordbrug. Det betyder, at tilsynskompetence overføres fra kommunerne til staten. Det vurderes ikke at indebære væsentlige eller øgede administrative konsekvenser for det offentlige som helhed. Kommunerne har vurderet, at det samlede tilsyn efter lovens § 46, stk. 1, har kostet ca. 300.000 kr. på årsbasis.

5.2.3. Lov om beskyttelse af havmiljøet

Der forventes ingen økonomiske konsekvenser.

5.2.4. Lov om miljø og genteknologi

Forslaget kan potentielt medføre øgede omkostninger til Miljøklagenævnets sagsbehandling, idet der knytter sig nogle ekstra udgifter til de sager, som kræver deltagelse af beskikkede medlemmer. I gennemsnit beløber disse ekstra udgifter sig til ca. 8000 kr. pr. sag. I praksis er det dog usikkert, om forslaget vil få økonomiske og administrative konsekvenser, idet der hidtil ikke er behandlet klagesager på Lov om miljø og genteknologis område.

6. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

6.1. Lovforslaget vedrørende miljøansvarsdirektivet

6.1.2. Miljøbeskyttelsesloven

De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget ændrer ikke muligheden for at udstede påbud for forureninger sket før den 30. april 2007. For disse forureninger medfører lovforslaget således ikke en ændring og dermed hverken øgede eller faldende omkostninger for forurenerne.

For forureninger sket efter den 30. april 2007 sker der en ændring for så vidt angår forureninger, som ikke er jordforureninger. Ansvarsgrundlaget og dermed muligheden for at udstede påbud er ikke ændret for så vidt angår jordforureninger. Kun for andre forureninger end jordforureninger sker der en skærpelse af ansvarsgrundlaget og dermed øges muligheden for at udstede påbud til forurenere. Det må som udgangspunkt forudsættes, at der for andre forureninger end jordforureninger, i flere tilfælde vil kunne påbydes iværksættelse af afhjælpende foranstaltninger, idet det ikke længere er et krav, at der er noget at bebrejde den erhvervsdrivende.

I forhold til lovforslagets fordeling af ansvar mellem brugere og producenter ved anvendelse af affald, og gødning, herunder husdyrgødning til jordbrugsformål og af pesticider og biocider i forbindelse med erhvervsmæssig eller offentlig virksomhed, vil producenterne af disse produkter i visse tilfælde blive pålagt en del af omkostningerne til undersøgelser og afhjælpende foranstaltninger. Samlet set vil der dog ikke være tale om en udvidelse, idet de erhvervsmæssige og offentlige brugere tidligere har afholdt disse omkostninger.

6.1.3. Jordforureningsloven

Påbudskapitlet i jordforureningsloven flyttes over i miljøbeskyttelsesloven. Da der ikke sker ændringer i adgangen til at meddele påbud til forurenere, vurderes det ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6.1.4. hml

Omkostningerne ved afværgeforpligtelsen efter de foreslåede regler samt påbud om undersøgelser på havmiljølovens område vurderes, afhængigt af antallet af sager, at kunne blive noget større end efter de nugældende regler, idet kravene til afværge samt undersøgelser især for så vidt angår skader på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder er mere vidtgående end de eksisterende krav i havmiljøloven.

6.1.5. vfl

Der er tale om en udvidelse af vandforsyningslovens område, som ikke hidtil har rummet bestemmelser om skader på miljøet. Lovforslaget rummer de regler, som er nødvendige for at vurdere, hvem der er ansvarlig og på hvilket ansvarsgrundlag. Systematikken er 1) en pligt til at underrette kommunalbestyrelsen om en miljøskade eller en overhængende fare herfor. 2) en afværgepligt, som indebærer en pligt til aktivt at minimere skadens omfang. 3) påbud om hvorledes afværgeforanstaltningerne skal foretages og påbud om oplysninger, så det kan undersøges om der er tale om en miljøskade eller overhængende fare herfor 4) afgørelse om miljøskade eller ej.

Det fremgår af forslaget til lov om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskade, at for så vidt angår skade på vand, som anvendes til drikkevand skal miljøskaden berøre vandmængder i størrelsesordenen 3.000 m³, som er svarende til en lille almen vandforsynings årlige indvinding. For så vidt angår skader på de beskyttede arter og international naturbeskyttelsesområder kan i vandindvinding med deraf følgende for lav vandføring i vandløb og vådområder medføre biologiske konsekvenser for nævnte områder.

Ansvarsgrundlaget er i vandforsyningsloven blevet lempet således, at enhver indvinding, bortledning eller anden sænkning af grundvandsstanden, som foretages i overensstemmelse med en tilladelse ikke medfører en erstatningsforpligtelse. For at pådrage sig et erstatningsansvar skal der handles culpøst, det forudses derfor ikke at lovforslaget medfører store økonomiske konsekvenser.

6.1.6. Naturbeskyttelsesloven, skovloven, jagt- og vildtforvaltningsloven, Tøndermarskloven, vandløbsloven og råstofloven

Omfanget af de økonomiske konsekvenser er helt afhængigt af antallet af sager, hvor der konstateres miljøskade eller fare for miljøskade. Der skønnes maksimalt at ville forekomme 5 sager om året, men skønnet er behæftet med stor usikkerhed.

I tilfælde af miljøskade eller fare for miljøskade skal den ansvarlige afholde samtlige omkostninger til undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader, herunder *de kompetente myndigheders om-*

kostninger til behandling af sagerne, også myndighedernes tidsforbrug. Omkostningerne ved afhjælpning af miljøskade på henholdsvis natur og på vand vurderes at kunne blive noget – måske i nogle tilfælde - væsentligt større end efter de nugældende regler, idet kravene til afhjælpning er mere vidtgående end de eksisterende krav i dansk lovgivning. Erhvervslivet vil have udgifter til ændring af eventuelle (frivillige) forsikringer eller lignende ordninger.

6.2. De øvrige lovændringer

6.2.1. Lov om miljøbeskyttelse

Der er ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet, idet der er tale om en kodificering af gældende praksis.

6.2.2. Lov om kemiske stoffer og produkter

Indførelse af en énstrengt kontrol med jordbrugets anvendelse af plantebeskyttelsesmidler vil medføre en mindre administrativ lettelse for de kontrollerede jordbrugere, idet de fremover kun skal kontrolleres af 1 myndighed mod 3 i dag.

6.2.3. Lov om beskyttelse af havmiljøet

Der forventes ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

6.2.4. Lov om miljø –og genteknologi

Der er ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

7. De miljømæssige konsekvenser

7.1. Lovforslaget vedrørende gennemførelse af miljøansvarsdirektivet

Lovforslaget sammen med lov om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader vurderes at få positiv effekt på beskyttelsesniveauet i Danmark.

Lovforslaget vil få en betydelig generelt præventiv effekt, idet lovforslaget forventes at øge virksomhedernes incitamenter til forebyggelse. Det vil i sidste ende kunne forhindre eller begrænse tab af naturressourcer.

7.2. De øvrige lovændringer

7.2.1. Lov miljøbeskyttelse

Der er ingen miljømæssige konsekvenser, idet der er tale om kodificering af gældende praksis.

7.2.2. Lov om kemiske stoffer og produkter

Indførelse af en énstrengt kontrol med jordbrugets anvendelse af plantebeskyttelsesmidler kan medføre en mere effektiv håndhævelse. En mere effektiv håndhævelse forventes at indebære en begrænset positiv miljømæssig konsekvens, i det omfang håndhævelsen fører til en afdækning af flere overtrædelser.

7.2.3. Lov om beskyttelse af havmiljøet

Der forventes ingen miljømæssige konsekvenser.

7.2.4. Lov om miljø og genteknologi

Lovændringen forventes at have en præventiv effekt, der på sigt vil nedbringe antallet af skader på natur og miljø.

7.2.5. Naturbeskyttelsesloven, skovloven, jagt- og vildtforvaltningsloven, Tøndermarskloven, vandløbsloven og råstofloven

Lovændringen forventes at have en præventiv effekt, der på sigt vil nedbringe antallet af skader på natur og miljø.

8. Administrative konsekvenser for borgerne

8.1. Lovforslaget vedrørende miljøansvarsdirektivet

Lovforslaget vil få positive administrative konsekvenser for borgerne, idet de får en øget adgang til sagsrejsning og klage i det omfang de er væsentligt og individuelt berørt af en miljøskade eller en overhængende fare herfor.

8.2. De øvrige lovændringer

Der er ingen administrative konsekvenser for borgere.

9. Forholdet til EU-retten

9.1. Lovforslaget vedrørende miljøskade

Formålet med lovforslaget er at gennemføre dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader (miljøansvarsdirektivet), (EF-Tidende, nr. L 143 af 30/04/2004 s. 0056 - 0075).

Miljøansvarsdirektivet skaber en fælles ramme for forebyggelse og afhjælpning af miljøskader, herunder særligt i forhold til Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle, Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger.

9.2. De øvrige lovændringer

9.2.1. Lov om miljøbeskyttelse

Lovpræciseringen har ingen EU-retlige aspekter.

9.2.2. Lov om kemiske stoffer og produkter

Ændringen af lov om kemiske stoffer og produkter gennemfører EU-krav til håndhævelse og gensidig anerkendelse af laboratorier.

Det følger af artikel 18 i vaskemiddelforordningen, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 648/2004 af 31. marts 2004 om vaske- og rengøringsmidler, at kontrolmyndigheden skal kunne tilbageholde vaske- og rengøringsmidler, der ikke opfylder kravene i forordningen. De gældende bestemmelser giver mulighed for nedlæggelse af salgsforbud og påbud om at destruere ulovlige produkter på forsvarlig vis, men indeholder ikke en hjemmel til, at kontrolmyndigheden kan tage de ulovlige midler i deres varetægt.

Det følger af EU-retten, at der ikke må diskrimineres. Den nuværende henvisning til akkreditering af DANAK indebærer i praksis et diskriminerende krav om akkreditering af DANAK, såfremt henvisningen ikke suppleres af en bestemmelse om gensidig anerkendelse af laboratorier og prøvningsorganer akkrediteret af et tilsvarende udenlandsk akkrediteringsorgan.

9.2.3. Lov om beskyttelse af havmiljøet

Lovforslaget har ingen EU-retlige aspekter.

9.2.4. Lov om miljø- og genteknologi

Lovforslaget har ingen EU-retlige konsekvenser.

9.2.5. Naturbeskyttelsesloven, skovloven, jagt- og vildtforvaltningsloven, Tøndermarskloven, vandløbsloven og råstofloven

Lovforslaget har ingen EU-retlige konsekvenser.

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Lovforslaget planlægges sendt i høring fra den 10. november til den 15. december 2006.

11. Sammenfattende skema

	Positive Konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat og kommuner	300.000 for kommunerne (ændring af lov om kemiske stoffer og produkter)	300.000 for staten (ændring af lov om kemiske stoffer og produkter)
Administrative konsekvenser for stat og kommuner	<p>Ændringer af miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven:</p> <p>Der vil være en mindreudgift som følge af, at behandlingen af sager, hvor forureningen indebærer en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskade, dvs typisk de større og mere komplicerede sager, fremover skal varetages af de stedlige miljøcentre efter lov om miljøskaderr, og at sagsbehandlingen efter denne lov i udgangspunktet vil være gebyrfinansieret.</p>	<p>Ændringer af miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven:</p> <p>Begrænsede meromkostninger til behandling af et svagt stigende antal påbudssager, disse meromkostninger vil dog i et vist omfang blive kompenseret ved, at forureneren i højere grad vil kunne fastholdes som ansvarlig i forhold til andre forureninger end jordforureninger.</p> <p>0,2 mill. kr. som følge af omkostninger til vurdering af, hvorvidt en forurening indebærer en miljøskade eller en overhængende fare herfor. Der vil endvidere være omkostninger til behandlingen af de forventede flere klagesager i Miljøklagenævnet.</p> <p>Ændringerne på naturområdet vil medføre visse begrænsede meromkostninger som følge af sagsbehandlingen i forbindelse med vurderingen af om tilstandsændringer m.v. indebærer en miljøskade eller overhængende fare herfor og som følge af et øget antal klagesager i Naturklagenævnet.</p> <p>S: øget antal klagesager</p>
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ændringer af miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven

		<p>ven:</p> <p>En vis formentligt begrænset merudgift som følge af, at adgangen til at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger overfor andre forureninger end jordforureninger udvides – og som følge af, at der skal træffes afgørelse om, hvorvidt en stedfunden forurening indebærer en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade.</p> <p>Ændringen af havmiljøloven: Omkostningerne ved afværgeforpligtelsen efter de foreslåede regler samt påbud om undersøgelser på havmiljølovens område vurderes, afhængigt af antallet af sager, at kunne blive noget større end efter de nu gældende regler, idet kravene til afværge samt undersøgelser især for så vidt angår skader på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder er mere vidtgående end de eksisterende krav i havmiljøloven.</p>
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	En mindre administrativ lettelse for de kontrollerede jordbrugere (ændring af lov om kemiske stoffer og produkter)	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ja – betydelig generel præventiv effekt	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ja - øget adgang til klage og sagsrejsning, såfremt man er individuelt og særligt berørt	Ingen
Forholdet til EU-retten	<p>Formålet med lovforslaget er at gennemføre dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader (miljøansvarsdirektivet), (EF-Tidende, nr. L 143 af 30/04/2004 s. 0056 - 0075).</p> <p>Ændringen af lov om kemiske stoffer og produkter gennemfører EU-krav til håndhævelse og gensidig anerkendelse af laborator-</p>	

	er.
--	-----